

ver umyndiggjort ved dette Lovforslag, eftersom de Bestemmelser, der her er indførte, netop er fremkommet efter Husmændenes Ønske. En saadan Udtalelse forstaar jeg derfor ikke, og jeg forstaar heller ikke, at dette Lovforslag skulde gøre Indgreb i Ejendomsretten. Men medens det nævnte ærede Medlem saaledes var noget i Krigsstemning, har jeg dog den Opfattelse, at det ærede 3die Medlem for 2den Kreds vilde være meget villig til at arbejde for Sagen med det Formaal at komme til et Resultat. Det takker jeg det ærede Medlem for, og jeg vil sige til det ærede Medlem, at hvis han virkelig vil yde sin værdifulde Medvirkning til, at vi nu endelig i den korte Tid, der er tilbage af denne Rigsdagssamling, kunde komme til et Resultat med Hensyn til denne Sag, er jeg vis paa, at der er mange, der vil rette en Tak til det ærede Medlem for det Arbejde, han saa har gjort paa dette Omraade. Jeg skal ikke nærmere komme ind paa at omtale de Indvendinger, der er rejste imod Sagen. Jeg tror, at den i sig selv er bedst tjent med, at vi hurtigst muligt faar den sendt i et Udvalg, og at vi der optager Forhandlingerne om de forskellige Spørgsmaal, der kan være Grund til at forhandle om; og det er mit Haab, at det med god Villie fra alle Sider skal kunne lykkes at faa et tilfredsstillende Resultat ud af disse Forhandlinger.

**Godskesen:** Den højtærede Landbrugsminister bekræftede, at Lovforslagets § 1, Nr. 3, skal omfatte ikke blot Huse, som ligger paa ikke frigjort Bondejord, og som har med Landbrug at gøre, men ogsaa Huse, som ligger paa frigjort Jord, der blot ikke er Hovedgaardsjord eller særlig frigjort Bondejord, og Huse, som slet ikke har noget Landbrug. Saa vidt jeg forstod den højtærede Minister, erkendte han, at Lovforslagets Øjemed her aldeles ikke passer, men den højtærede Minister mente, at man kunde berolige sig med, at disse Huse kunde Ejeren jo udtage i Henhold til Loven. Men sæt nu, at Ejeren ikke har andre Huse end disse — og dem har han maa-ske overmaade mange af — saa kommer Manden dog virkelig i høj Grad i Forlegenhed, og saa kan man ikke undgaa at tilføje denne Ejer et betydeligt Tab. Man lægger et meget generende betydningsfuldt Baand paa Ejendomme, som han har besiddet med fuldstændig Frihed, Huse, som han har oprettet uden nogen som helst Tvang dertil, og det er det, jeg mener, man ikke kan eller bør gøre. Og selv om

han kunde hjælpe sig ved at udtage de paagældende Huse, maa det for øvrigt erindres, at det er en temmelig byrdefuld Ting at udtage Huse i Henhold til denne Lov. Derfor synes det urimeligt at lægge selv en saadan Byrde paa Ejendomme, som indtil nu har været fuldstændig fri derfor. Jeg tror altsaa, at man skal betænke sig meget stærkt paa at gøre det Indgreb i Ejeren's Ret, som her er Tale om, og som rækker langt ud over, hvad den hittidige Lovgivning, i Henhold til hvilken Ejeren har foretaget sine Dispositioner, hjemler, og jeg mener, det er et Punkt, som fortjener meget nøje Overvejelse.

Dernæst omtalte den højtærede Minister § 6, idet han sagde, at de Indvendinger, jeg gjorde imod den Maade, hvorpaa Vederlaget til Ejeren bliver fastsat, kunde imødegaas ved at henvise til, at Værdien som Regel ikke maa sættes under Gennemsnittet af de 2 sidste Ejendoms-skyldvurderinger. Dertil vil jeg sige, at Værdien alene efter Gennemsnittet af de 2 sidste Ejendomsskyldvurderinger vil i Almindelighed blive for lav. Den sidste Ejendomsskyldvurdering vil i Almindelighed angive den rette Værdi, men den forrige vil i Almindelighed være en hel Del lavere, altsaa vil den trække Værdien ned under den virkelige. Men dernæst er det endda kun som *Regel*, man ikke maa gaa under denne Gennemsnitsværdi; der er Mulighed for, at man kan gaa under Gennemsnittet, hvis man finder Anledning dertil. Det synes jeg fremdeles er urigtigt.

Endelig omtalte den højtærede Minister Lovforslagets § 9 og søgte at imødegaas de Bemærkninger, jeg havde gjort med Hensyn til Obligationen, som Køberen skal udstede, ved at sige, at jeg havde talt Ejernes Sag, og at for Ejerne var det oprindelige Lovforslag ganske vist bedre, men for Brugerne var de Regler, som her foreslaas, bedre, og saa kunde man lige saa godt foretrække dem. Jeg vil dertil sige, at det afgørende er ikke, om det er bedre for den ene eller den anden, og jeg vil gerne fralægge mig, at jeg særlig skulde tale Ejeren's Sag — jeg staar ikke i noget saadant Forhold til Godser eller Godsejere, at jeg kunde have nogen som helst Anledning dertil —, jeg ønsker kun at tale Retfærdighedens Sag, og jeg mener, at naar man tager alt vel i Betragtning, var Lovforslagets Regler, som de forelaa fra den højtærede Ministers Haand, mere retfærdige, thi de var mere rationelle. Det, Obligationen skal angaa,